

Kiertotalous – strategiasta käytäntöön

Vastuullisilla hankinnoilla #turkutekeehyvää

Susanna Sarvanto-Hohtari 8.6.2022

Kuva: Pekka Vallila

Kiertotalous strategioissa – vahva strategiapohja ja hankintojen ohjaus

- Turun kaupungin pormestariohjelma
 - Hiilineutraali ja resurssiviisas Turku: ” Edistämme siirtymää kohti kiertotaloutta yhdessä muiden toimijoiden kanssa ja laadimme toimeenpano-ohjelman sen tueksi.”
- Turun kaupunkistrategia
 - ” Kiertotalous luo Turun seudulla hyvinvointia ja uusia työpaikkoja, sekä vahvistaa alueen taloutta, joka toimii luontoa kunnioittaen. Ekologiset arvot ohjaavat kaavoitusta, rakentamista ja liikkumisratkaisuja. Kestävä elämäntapa ja merkityksellinen elämä kulkevat Turussa käsi kädessä.”
- Turun kiertotalouden tiekartta, ilmastosuunnitelma, hankintastrategia

Turun kaupungin kiertotalouden tiekartta

- Turun kiertotalouden tiekartta (21.11.2021, kh)
 - Tiekartassa viisi painopistealuetta: energia, ruoka, vesi, liikkuminen ja rakentaminen ->hankinnoilla voidaan vaikuttaa merkittävästi tavoitteiden toteutumiseen
 - Hankinnat tehdään kiertotalouden periaatteiden mukaisesti: ”Hyödynnetään onnistuneita esimerkkejä, kuten energiatehokkuussopimus, investointien ilmasto-ohjaus ja hankintojen hiilijalanjäljen pienentäminen ja vaikuttavuuden kategorisoiminen, ja laajennetaan niitä huomioimaan elinkaarenaikaiset vaikutukset systemaattisesti.”

Turun ilmastosuunnitelma

- Ilmastosuunnitelma 2029 (päivitetty 16.5.2022, kh)
 - Investoinneissa ja hankinnoissa pyritään edistämään kiertotalousratkaisuja ja vähentämään luonnonvarojen kulutusta
 - Toteutetaan hankintastrategian mukaisia toimenpiteitä, jotka tukevat ilmastosuunnitelman tavoitteiden saavuttamista ja siirtymistä hiilineutraaleihin hankintoihin
 - Ilmasto-, ympäristö- ja elinkaari vaikutuksia painotetaan hankinnoissa mahdollisimman vaikuttavasti
 - Vahvistetaan seudullista yhteistyötä hankinnoissa ja kilpailutuksissa ilmastosuunnitelman toteuttamiseksi ja sen vaikuttavuuden kasvattamiseksi
 - Lisätään ennakoivaa viestintää ja vuorovaikutusta markkinoiden kanssa ilmastosuunnitelman vaikutuksesta tuleviin hankintoihin esimerkiksi järjestämällä markkinavuoropuheluita
 - Kaikissa kaupungin yksiköissä ja konserniyhteisöissä pyritään toteuttamaan resurssiviisaita toimintatapoja kuten energiansäästöä, kestäväää liikkumista, materiaalihukan pienentämistä sekä kestäväää kehitystä ja kiertotaloutta tukevaa toimintakulttuuria ja yhden maapallon mukaista luonnonvarojen kulutustasoa

Hankintastrategia

- Hankintastrategia (25.10.2022, kh)
 - Hankintastrategian tavoitteena on tukea Turun kaupunkistrategian sekä strategisten ohjelmien ja hankkeiden toteuttamista. Hankintastrategian laadinnassa on hyödynnetty mm. kansallista julkisten hankintojen strategiaa sekä Suomen kiertotalouden tiekarttaa.
 - Vastuullisuus: taloudellinen, sosiaalinen ja ekologinen kestävyys
 - Ekologinen kestävyys, toimenpiteitä
 - Tunnistetaan hankintakategoriat ja hankinnat, jotka ovat merkittävimpiä ekologisen kestävyuden edistämisen, luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen, kiertotalouden sekä eläinystävällisyyden ja eläinsuojelulain toteutumisen kannalta
 - Luodaan ja otetaan käyttöön kategoriakohtaiset linjaukset, kriteeristöt, ohjeistukset ja mittarit ottaen huomioon kansalliset kriteerit ja suositukset.
 - Kehitetään toimittajilta edellytettävän ympäristösuunnitelman sisällön vaatimuksia
 - Kehitetään elinkaarilaskentamalleja
 - Varmistetaan toimitusketjun eettisyys

Miten voimme edistää kiertotaloutta hankintojen avulla?

Miten päästä liikkeelle, mitä pitää tehdä ensimmäisenä?

Mitä pitää vielä kehittää, että kiertotalousteema hankinnoissa toteutuu?

Työvaatteiden vuokrauspalvelut

- Turun kaupunki on hankintojensa osalta sitoutunut käyttämään luonnonvaroja viisaasti ja tehokkaasti sekä kannustamaan kestävään kulutukseen ja tuotantoon. Tuotteiden ja pakkausten sekä logististen ratkaisujen tulee olla mahdollisimman vähän ympäristöä kuormittavia
- Tarjoja sitoutuu sopimuskauden aikana mahdollisuuksien mukaan lisäämään resurssiviisautta pesu- ja palveluprosessissaan
- Tarjoajan tulee käyttää pääasiassa ympäristömerkittyjä pesuaineita.
- Tarjoaja sai tarjoukselleen laatupisteitä sen mukaan, mikä osuus tarjotuista tuotteista oli ympäristömerkittyä sekä heidän toteuttamiensa kiertotalouteen liittyvien projektien perusteella.

Kuva: knittag 2015 taito aboland

Rakentaminen, infra, energia, ajoneuvot

- Kaupungilla on oma yhtiö Kiertomaa Oy, joka kierrättää kivi- ja maa-aineksia Varsinais-Suomessa. Voidaan myös jatkossa kannustaa sen palvelujen käyttöä urakoissa enemmän.
- Sähköenergian hankinnassa vaatimuksena on 100 % uusiutuvilla energiamuodoilla tuotettua sähköä (vihreä sähkö), johon ostetaan alkuperätakuut.
- Asfalttipäällysteissä lisätty RC (recycling) päällysteiden käyttöä. Myös normien muutokset sallivat suuremman määrän kierrätysasfalttia massan joukossa. Matalalämpö -asfaltin käytön lisääminen.
- Green deal –sopimus -> päästöttömät työmaat
- Siirtyminen pitkälti sähköautoihin, päästöttömien ajoneuvojen lainsäädännön huomioon ottaminen muutoinkin ajoneuvohankinnoissa (kuljetukset, päästörajat)

Kalusteet

- Kalusteiden vuokraamismahdollisuus
- Pääosin kierrätetystä materiaalista valmistettu, esim. aktiivituoli
- Kalustetoimittajalle on mahdollista toimittaa kalusteita kiertoon
- Haitallisten aineiden ja kemikaalikriteerien huomioon ottaminen, esim. puu- tai metalliosien pinnoittamiseen käytettävät tuotteet eivät sisällä aineita, jotka ovat CLPa-setuksen (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus N:o 1272/2008) luokituksen mukaan syöpävaarallisia mutageenisia, lisääntymisvaarallisia, välittömästi myrkyllisiä, elinkohtaisesti myrkyllisiä tai vesiympäristölle vaarallisia
 - Runsaasti muita liittyen esim. muoviin, haihtuviin orgaanisiin yhdisteisiin, formaldehydiin, liimoihin...

Sosiaalinen vastuu

- Hankinnoilla työllistäminen
- Työllistämisehto ehdottomana vaatimuksena tai laatukriteerinä
 - 10 hankinnassa tällä hetkellä, käyttö kasvussa
 - käytössä hankinnoilla työllistämisen malli
- Esimerkki, tekstiilivuokrauspalvelut
 - palveluntuottaja sitoutuu työllistämään perussopimus kautena yhden työttömän työnhakijan vähintään 4 kk kestävään kokoaikaiseen työsuhteeseen tai kaksi, joiden työaika väh. 20 h/vko.
 - voi olla palkallinen työsuhde tai palkallinen oppisopimus
 - työllistettävien kohderyhmä määritelty tarkemmin
 - Työllistäminen mahdollista mihin tahansa tehtävään

Kuva: Olli Sulin

Ruoka, kriteerieresimerkkejä

- elintarvikkeiden tuoreus
- sesonkituotteet
- kestävä kulutus (tuotteiden ympäristövaikutukset, esim. kala)
- ympäristöystävällisyys (päästöttömyys, kuljetusmatkat, kuljetuskalusto)
- jäljitettävyys – miten ruoka on tuotettu: viljelty, lannoitettu, korjattu, jalostettu
- kaupungin ruokapalveluhankinnoissa otetaan huomioon vastuullisesti tuotettujen elintarvikkeiden kriteerit
- hyvät viljelymenetelmät
- elintarviketurvallisuus
- salmonellavapaus, antibiootit
- tuotantotapa
- eläinten hyvinvointi

Kiertotalous hankintaprosessissa, markkinat, yhteistyö

- Ajatuksena tiekartta kiertotalouden huomioon ottamiseksi hankintaprosessin eri vaiheissa
- Vuorovaikutus markkinoiden kanssa tärkeää, mm. markkinavuoropuhelut
- Vuoropuhelu jo varhaisessa vaiheessa - varhaisen vaiheen markkinavuoropuheluja väh. 2 krt/vuosi
- Etsitään aktiivisesti innovatiivisia ratkaisuja yhteistyössä markkinatoimijoiden kanssa

Kuva: Suomi tanssii

Kuva: Vesa Aaltonen

**Tänään tehdään
lisää historiaa.**

Kiitos!